

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 13 listopada 2024 r.

Pozycja 236

POSTANOWIENIE z dnia 25 lipca 2024 r. Sygn. akt Ts 10/24

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej S.O. o zbadanie zgodności:

art. 90 ust. 3d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz. 458; zm.: Dz. U. z 2013 r. poz. 827; dalej: ustawa o systemie oświaty):

- 1) w zakresie, w jakim „ogranicza możliwość finansowania dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących wynagrodzenie osoby fizycznej prowadzącej szkołę, przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego lub placówkę, jeżeli odpowiednio pełni funkcję dyrektora szkoły, przedszkola lub placówki albo prowadzi zajęcia w innej formie wychowania przedszkolnego, wyłącznie do pełnienia funkcji dyrektora szkoły rozumianej wąsko zgodnie z treścią art. 36 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty także w odniesieniu do osób dyrektora szkoły, przedszkola i placówki niepublicznej i nie dopuszcza wynagradzania z dotacji oświatowej tych osób, pełniących inne funkcje i wykonujących inne zadania na rzecz szkoły, przedszkola lub placówki niż pełnienie funkcji dyrektora rozumianej wąsko zgodnie z treścią art. 36 [ustawy o systemie oświaty], w tym zadania organu prowadzącego”, z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w zakresie, w jakim „pomija możliwość finansowania dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących zadania organu prowadzącego placówkę oświatową określone w art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty”, z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji;
- 3) w zakresie, w jakim „uznaje za niedopuszczalne finansowanie dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących zadania organu prowadzącego placówkę oświatową określone w art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty”, z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 15 stycznia 2024 r. (data nadania) S.O. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżący jest podmiotem prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „[...]” w B. Prezydent Miasta B. wszczął postępowanie administracyjne w sprawie niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji oświatowej, udzielonej przedszkolu.

21 czerwca 2018 r. Prezydent Miasta B. decyzją administracyjną nr [...] orzekł o zwrocie przez skarżącego kwoty 305863,40 zł jako dotacji pobranej nienależnie oraz wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem. Prezydent uznał sumę 97688,65 zł za sumę podlegającą zwrotowi za rok 2015, natomiast sumę 204000 zł – za rok 2016 z tytułu wynagrodzenia Dyrektora Administracyjnego Przedszkola. Skarżący odwołał się od tej decyzji.

Po rozpatrzeniu odwołania, Samorządowe Kolegium Odwoławcze w P. decyzją z dnia 9 sierpnia 2017 r., nr [...] uchyliło decyzję Prezydenta Miasta B. i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia.

W wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy Prezydent Miasta B. wydał decyzję nr [...] z dnia 10 października 2018 r., w której ponownie orzekł o zwrocie kwoty 305863,40 zł jako dotacji pobranej nienależnie oraz wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem. Skarżący wniósł odwołanie i od tej decyzji.

Po rozpatrzeniu odwołania Samorządowe Kolegium Odwoławcze w P. decyzją z dnia 9 stycznia 2019 r., nr [...] utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję. Skarżący wniósł na tę decyzję skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. Wyrokiem z 25 lipca 2019 r. (sygn. akt [...]) WSA w Ł. oddalił skargę.

W wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej złożonej przez skarżącego Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 13 września 2023 r. (sygn. akt [...]) oddalił ją, skarżący zaś uznał orzeczenie NSA za ostateczne rozstrzygnięcie o jego prawach i wolnościach.

Skarżący podniósł, że art. 90 ust. 3d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz. 458; zm.: Dz. U. z 2013 r. poz. 827; dalej: ustawa o systemie oświaty) jest niezgodny:

1) w zakresie, w jakim „ogranicza możliwość finansowania dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących wynagrodzenie osoby fizycznej prowadzącej szkołę, przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego lub placówkę, jeżeli odpowiednio pełni funkcję dyrektora szkoły, przedszkola lub placówki albo prowadzi zajęcia w innej formie wychowania przedszkolnego, wyłącznie do pełnienia funkcji dyrektora szkoły rozumianej wąsko zgodnie z treścią art. 36 ustawy o systemie oświaty także w odniesieniu do osób dyrektora szkoły, przedszkola i placówki niepublicznej i nie dopuszcza wynagradzania z dotacji oświatowej tych osób, pełniących inne funkcje i wykonujących inne zadania na rzecz szkoły, przedszkola lub placówki niż pełnienie funkcji dyrektora rozumianej wąsko zgodnie z treścią art. 36 ustawy o systemie oświaty, w tym zadania organu prowadzącego”, z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji;

2) w zakresie, w jakim „pomija możliwość finansowania dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących zadania organu prowadzącego placówkę oświatową określone w art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty”, z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji,

3) w zakresie, w jakim „uznaje za niedopuszczalne finansowanie dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących zadania organu prowadzącego placówkę oświatową okre-

ślone w art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty”, z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 14 marca 2024 r. (doręczonym skarżącemu 22 marca 2024 r.) wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: doręczenie pełnomocnictwa szczególnego uprawniającego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego przed Trybunałem Konstytucyjnym w odniesieniu do sprawy, w związku z którą złożona została skarga konstytucyjna wraz z czterema kopiami, jak również doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wyroków, decyzji lub innych rozstrzygnięć (wraz z uzasadnieniami) potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej (wraz z czterema kopiami), w szczególności decyzji: Prezydenta Miasta B. z 21 czerwca 2018 r. (znak [...]), Samorządowego Kolegium Odwoławczego w P. z 9 sierpnia 2018 r. (sygn. [...]), Prezydenta Miasta B. z 10 października 2018 r. (znak [...]) oraz Samorządowego Kolegium Odwoławczego w P. z 9 stycznia 2019 r. (sygn. [...]). Skarżący odniósł się do tego zarządzenia w piśmie procesowym z 25 marca 2024 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 21 maja 2024 r. (doręczonym skarżącemu 10 czerwca 2024 r.) wezwał skarżącego do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez sprecyzowanie (podanie odpowiedniego numeru Dziennika Ustaw), która wersja art. 90 ust. 3d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty stanowi przedmiot kontroli. Skarżący odniósł się do tego zarządzenia w piśmie procesowym z 13 czerwca 2024 r. (data nadania).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W niniejszej sprawie przedmiotem zaskarżenia uczyniono art. 90 ust. 3d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz. 458, zm.: Dz. U. z 2013 r. poz. 827), zgodnie z którym:

„Dotacje, o których mowa w ust. 1a-3b, są przeznaczone na dofinansowanie realizacji zadań szkoły, przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego lub placówki w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej. Dotacje mogą być wykorzystane wyłącznie na:

1) pokrycie wydatków bieżących szkół, przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego i placówek, obejmujących każdy wydatek poniesiony na cele działalności szkoły, przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego lub placówki, w tym na:

a) wynagrodzenie osoby fizycznej prowadzącej szkołę, przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego lub placówkę, jeżeli odpowiednio pełni funkcję dyrektora szkoły, przedszkola lub placówki albo prowadzi zajęcia w innej formie wychowania przedszkolnego,

b) sfinansowanie wydatków związanych z realizacją zadań organu prowadzącego, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy - Prawo oświatowe

– z wyjątkiem wydatków na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji i udziałów lub wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego;

2) zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, obejmujących:

a) książki i inne zbiory biblioteczne,

- b) środki dydaktyczne służące procesowi dydaktyczno-wychowawczemu realizowanemu w szkołach, przedszkolach i placówkach,
- c) sprzęt sportowy i rekreacyjny,
- d) meble,
- e) pozostałe środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne o wartości nieprzekraczającej wielkości ustalonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, dla których odpisy amortyzacyjne są uznawane za koszt uzyskania przychodu w 100% ich wartości, w momencie oddania do użytkowania”.

Jako wzorce kontroli powołano art. 2, art. 21 ust. 1, art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

3. Skarżący wnosi o przeprowadzenie oceny konstytucyjności nieobowiązującej już wersji art. 90 ust. 3d ustawy o systemie oświaty w zakresie, w jakim ogranicza możliwość finansowania dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących wynagrodzenie osoby fizycznej prowadzącej placówkę oświatową z punktu widzenia zasady określoności przepisów prawa (art. 2 Konstytucji), a przez nią – zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa (art. 2 Konstytucji) oraz z zasadą równości wobec prawa. W zakresie, w jakim art. 90 ust. 3d ustawy o systemie oświaty pomija możliwość finansowania dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących zadania organu prowadzącego placówkę oświatową – zdaniem skarżącego – powinien być skonfrontowany z zasadą proporcjonalności, zasadą równości wobec prawa, zasadą ochrony własności oraz przepisem statuującym prawo własności. Wreszcie, z tymi samymi zasadami ustrojowymi i wynikającym z nich prawem własności art. 90 ust. 3d ma być skonfrontowany w zakresie, w jakim uznaje za niedopuszczalne finansowanie dotacją oświatową wydatków bieżących, stanowiących zadania organu prowadzącego placówkę oświatową.

4. Skarga konstytucyjna została sporządzona przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 *in fine* u.o.t.p.TK).

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że skarżący:

– dochował terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż odpis wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 13 września 2023 r. (sygn. akt [...]) wraz z uzasadnieniem został doręczony skarżącemu 19 października 2023 r., a skarga została wniesiona do Trybunału 15 stycznia 2024 r.;

– wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), gdyż wskazane wyżej orzeczenie jest niezaskarżalne w trybie zwykłych środków odwoławczych;

– określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK);

– wskazał, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK);

– przedstawił uzasadnienie sformułowanych przez niego zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

Trybunał stwierdził także, że analizowana skarga nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, a postawione w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowiono jak w sentencji.